

CZASOPISMO PRAWNO-HISTORYCZNE

**INSTYTUT HISTORII POLSKIEJ AKADEMII NAUK
WYDZIAŁ PRAWA I ADMINISTRACJI
UNIWERSYTETU IM. ADAMA MICKIEWICZA**

**CZASOPISMO
PRAWNO-HISTORYCZNE**

TOM LVI-ZESZYT 1

2004

POZNAŃ 2004

KOMITET REDAKCYJNY

Andrzej Ajnenkiel, Juliusz Bardach, Jan Baszkiewicz, Stanisław Grodziski, Hubert Izdebski, Artur Korobowicz, Krzysztof Krasowski, Adam Lityński, Henryk Olszewski (redaktor), Kazimierz Orzechowski, Stanisław Piąza, Zygfryd Rymaszewski, Janusz Sondel, Katarzyna Sójka-Zielińska, Waław Uruszczak, Maria Zabłocka

---

Na język francuski tłumaczył Waław Uruszczak

Adres redakcji:
ul. Św. Marcin 90, Collegium Iuridicum, 61-809 Poznań
tel. (061) 8294-208

G. 108

© Copyright by Wydział Prawa i Administracji
UAM w Poznaniu
Skład i druk na zlecenie Wydziału Prawa i Administracji UAM
ul. Św. Marcin 90, 61-809 Poznań
Ars boni et aequi – Przedsiębiorstwo Wydawnicze – Władysław Rozwadowski
60-351 Poznań, ul. Zakręt 26
Zarejestrowane pod nr /09161/92/S
UM Poznania – Wydz. Dział. Gosp.
tel. (061) 8688-323, tel./fax 8671-827
e-mail: arsboni@arsboni.com.pl
<http://www.arsboni.com.pl>

Printed in Poland

ISSN 0070-2471

Druk i oprawa: ABEDIK SA – Poznań

SPIS TREŚCI — *TABLE DES MATIÈRES*

Tom LVI — Zeszyt 1

Andreas Földi – Katalin Nagý-Szegvári, Römischrechtliche und rechtshistorische Forschungen in Ungarn in den letzten Jahrzehnten	9
---	---

I. ROZPRAWY – *ARTICLES*

Jerzy Reder, Podlasie. Z dziejów ustroju terytorialnego i nazewnictwa	47
<i>Podlasie. De l'histoire de son organisation territoriale et de ses noms de lieux</i>	73
Dorota Malec, Z dziejów prawa hipotecznego Wolnego Miasta Krakowa	75
<i>De l'histoire du droit de l'hypothèque dans la République de Cracovie</i>	96
Piotr Fiedorczyk, Kościół katolicki i opozycja polityczna wobec unifikacji osobowego prawa małżeńskiego w 1945 r.	97
<i>L'Eglise Catholique et l'opposition politique vis-à-vis de l'unification du droit de mariage en 1945 en Pologne</i>	111

II. PRACE DROBNE I MATERIAŁY – *MISCELLES*

Tomasz Palmirski, Rzymskie korzenie odpowiedzialności za <i>effusum vel deiectum</i> w wybranych systemach prawnych ze szczególnym uwzględnieniem regulacji w Kodeksie cywilnym z 1964 r.	113
Grzegorz Jędrejek, Szkoła prawa natury a niemiecka szkoła historyczno-prawna	131
Marek Rutkowski, Działalność Komisji Rządzącej Sprawiedliwości po upadku Powstania Listopadowego	145

III. WŁASNOŚĆ W MYŚLI POLITYCZNEJ I PRAWNEJ – *LA PROPRIÉTÉ DANS LA PENSÉE POLITIQUE ET JURIDIQUE*

Hubert Izdebski, Własność. Pomiędzy doktryną a dogmatyką prawniczą	161
Jakub Skomial, Z problematyki własności w <i>Kronice polskiej</i> Wincentego zwanego Kadłubkiem (ok. 1150–1223)	177
Krystyna Chojnicka, Własność wspólnoty w tradycji rosyjskiej	185
Henryk Olszewski, Uwagi o własności w ideologii demokracji szlacheckiej	193
Zbigniew Rau, Własność w doktrynie politycznej Johna Locke' a	207

VI

Jacek Bartyzel, Własność w doktrynie francuskich kontrrewolucjonistów	215
Włodzimierz Bernacki, O własności w nurtach liberalizmu polskiego w XIX w.	223
Barbara Stoczevska, Idea własności w myśli społeczno-politycznej Edwarda Bernsteina	231
Marek Maciejewski, Koncepcje społeczno-gospodarcze rewolucyjnych konserwatystów	241
Michał Śliwa, „Wszystko dla wszystkich”. Polscy socjaliści wobec kwestii własności ..	253
Daniel Bogacz, Własność i osoba w myśli katolickiego personalizmu	263
Edward Olszewski, Własność w myśli politycznej współczesnej socjaldemokracji	279
Andrzej Zięba, Państwo i własność we współczesnych doktrynach brytyjskich	291
Janina Godłowska-Legiędź, Własność w polskim liberalizmie w okresie transformacji	299

IV. Z DZIEJÓW NAUKI HISTORII PRAWA – *SCIENCE JURIDIQUE*: *HISTOIRE DE LA RECHERCHE*

Juliusz Bardach, Moje naukowe zbliżenia z Konstantym Grzybowskiem i Markiem So- bolewskim	309
--	-----

V. ARTYKULY RECENZYJNE – *ARTICLES CRITIQUES*

Henryk Olszewski, Między nauką a polityką. O biografii Zygmunta Wojciechowskiego. W związku z książką Markusa Krzowski, <i>Für ein Polen an Oder und Ostsee. Zygmunt Wojciechowski (1900–1955) als Historiker und Publizist</i> , 2003	313
Marceli Kosman, Juliusz Bardach jako lituanista, W związku z książką Juliusza Barda- cha, <i>Sztudyi z gistoryi Wialikaga Knjastwa Litouskaga</i> , 2002	323
Adam Lityński, O zbrodni o karze w XX w. W związku z książką Mirosławy Melezini, <i>Punitive wymiaru sprawiedliwości karnej w Polsce w XX w.</i> , 2003	331

VI. RECENZJE I NOTY RECENZYJNE – *COMPTES RENDUS ET NOTES CRITIQUES*

Die Konstruktion der Vergangenheit: Geschichtsdenken, Traditionsbildung und Selbst- darstellung im frühneuzeitlichen Ostmitteleuropa. Hrsg. von J. Bahlcke und A. Strohmeyer, 2002 (Kazimierz Orzechowski)	347
Forschungen zur Rechtsarchäologie und Rechtlichen Volkskunde. Hrsg. von L. Carlen, Bd. 19–20, 2001–2003 (Andrzej Gulczyński)	351
Jurij Smirnow, Katedra ormiańska we Lwowie. Dzieje archidiecezji ormiańskiej lwow- skiej, 2002 (Jerzy Walachowicz)	354
Elisabeth Berger, Erwerb und Änderung des Familiennamens, 2001 (Andrzej Gul- czyński)	359
Walter Berschin, Grecko-łacińskie średniowiecze od Hieronima do Mikołaja z Kuzy, 2003 (Jerzy Walachowicz)	363
Dorota Żołądź-Strzelczyk, Dziecko w dawnej Polsce, 2002 (Małgorzata Janiszewska)	367
Liberalizm polski. Antologia. Wstęp oraz wybór W. Bernacki, 2003 (Maria Zmierzczak)	370
Historians and Ideologues. Essays in Honor of Donald R. Kelly. Ed. A.T. Grafton and J.H.M.Salmon, 2001 (Dariusz Makilla)	372

<i>Im Hause des Herrn immerdar. Die Lebensgeschichte des Augustin von Balthasar (1701–1786) von ihm selbst erzählt. Hrsg. von D. Alvermann, 2003 (Paweł Gut) .....</i>	374
Władysław Rostocki, Pochodzenie społeczne, kwalifikacje i przebieg kariery urzędników Komisji Województwa Mazowieckiego w czasach Królestwa Polskiego (1816–1830), 2002 (Marek Krzymkowski)	377
Marek Jaeger, Działalność propagandowo-informacyjna władz powstańczych (1794, 1830–1831, 1863–1864), 2002 (Maksymilian Stanulewicz)	378
Igor A. Christoforow, „Aristokraczycka” opozycja Wielkim reformom. Koniec 1850-sieriednia 1870-tych lat, 2002 (Dariusz Szpoper)	382
Katyń w dokumentach Kongresu USA, 2003 (Grzegorz Jędrejek)	386
Piotr Fiedorczyk, Komisja Specjalna do Walki z Nadużyciami i Szkodnictwem Gospodarczym, 2002 (Anna Machnikowska)	387

VII. IN MEMORIAM

Józef Matuszewski, 1911–2003 (Zygfryd Rymaszewski)	393
--	-----

VIII. KRONIKA – CHRONIQUE

Jan Baszkiewicz – <i>iuris doctor honoris causa</i> Uniwersytetu Wrocławskiego (Karol Jonca)	397
Ogólnopolska konferencja naukowa w Sulejowie: „Własność w doktrynach politycznych i prawnych” (Jakub Skomiał)	399
Konferencje naukowe z okazji 350-lecia Trybunału Szwedzkiego w Wismarze (Paweł Gut)	400
Polsko-niemiecka konferencja „Polnisches und deutsches Sachenrecht im 20. Jahrhundert – romanistische Tradition, gemeinsame Erfahrungen, europäische Perspektive” (Andrzej Gulczyński)	401
Międzynarodowa konferencja w Lipsku poświęcona prawu saskiemu i magdeburskiemu (Danuta Janicka)	402
Mysł konstytucyjna w nauczaniu historii. Międzynarodowa konferencja naukowa w Genshagen (Henryk Olszewski)	403
Konferencja prawników-romanistów: Jarosław – Moskwa (Piotr Niczyporuk)	404
Restytucja Ogólnopolskiej Olimpiady Historyczno-Prawnej im. Michała Sczanieckiego (Piotr Jurek, Józef Koredczuk, Michał Gałędek)	407
„Miscellanea Historico-Iuridica” (Henryk Olszewski)	409
Kolokwium habilitacyjne dra Dariusza Szpopera (Zbigniew Naworski)	409
Obrony prac doktorskich (Materiał zebrali: Michał Hładaj, Tomasz Adamczyk, Karol Kuźmicz, Grzegorz Hałęza, Monika Koncur)	410
Uchwała ogólnopolskiej konferencji środowiska historyczno-prawnego w sprawie miejsca przedmiotów historycznoprawnych na studiach prawniczych (Jacek Matuszewski)	411

IX. BIBLIOGRAFIA – BIBLIOGRAPHIE

Materiały do polskiej bibliografii historycznoprawnej za rok 2002. Pod red. Marii Zabłockiej i Andrzeja B. Zakrzewskiego zebrali Marzenna Paszkowska, Roman Sobotka, Andrzej B. Zakrzewski	413
--	-----

SPIS WSPÓŁPRACOWNIKÓW ZESZYTU 1

- Tomasz Adamczyk (Katowice)
Juliusz Bardach (Warszawa)
Jacek Bartyzel (Łódź)
Włodzimierz Bernacki (Kraków)
Daniel Bogacz (Szczecin)
Krystyna Chojnicka (Kraków)
Piotr Fiedorczyk (Białystok)
Andreas Földi (Budapest)
Michał Gałędek (Gdańsk)
Janina Godłów-Legiędź (Łódź)
Andrzej Gulczyński (Poznań)
Paweł Gut (Szczecin)
Grzegorz Hałęza (Wrocław)
Michał Hładij (Kraków)
Hubert Izdebski (Warszawa)
Danuta Janicka (Toruń)
Małgorzata Janiszewska (Poznań)
Grzegorz Jędrejek (Lublin)
Karol Jonca (Wrocław)
Piotr Jurek (Wrocław)
Monika Koncur (Poznań)
Józef Koredczuk (Wrocław)
Marceli Kosman (Poznań)
Karol Kuźmicz (Białystok)
Adam Lityński (Katowice)
Anna Machnikowska (Gdańsk)
Marek Maciejewski (Wrocław)
- Dariusz Makilla (Warszawa)
Dorota Malec (Kraków)
Jacek Matuszewski (Łódź)
Katalin Nagý-Szegváry (Budapest)
Zbigniew Naworski (Toruń)
Edward Olszewski (Lublin)
Henryk Olszewski (Poznań)
Kazimierz Orzechowski (Wrocław)
Tomasz Palmirski (Kraków)
Marzenna Paszkowska (Warszawa)
Zbigniew Rau (Łódź)
Jerzy Reder (Lublin)
Marek Rutkowski (Kraków)
Zygfryd Rymaszewski (Łódź)
Jakub Skomial (Łódź)
Roman Sobotka (Warszawa)
Maksymilian Stanulewicz (Poznań)
Barbara Stoczewska (Kraków)
Dariusz Szpoper (Gdańsk)
Michał Śliwa (Kraków)
Wacław Uruszczak (Kraków)
Jerzy Walachowicz (Szczecin)
Maria Zabłocka (Warszawa)
Andrzej B. Zakrzewski (Warszawa)
Andrzej Zięba (Kraków)
Maria Zmierczak (Poznań)